

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

استعفای «ترزا می»

فقدان استراتژی سیاستمداران انگلیسی در مواجهه با برگزیت

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: ظریف

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

1	نکات برجسته
1	مقدمه
2	رقابت برای جانشینی
4	انتخابات زودهنگام پارلمانی یا همه پرسی مجدد
5	موفقیت راست افراطی انگلیس در انتخابات پارلمان اروپا
6	نتیجه گیری

- * ناتوانی نظام حاکم در انگلیس برای دستیابی به توافق خروج از اتحادیه اروپا
- * بحران رهبری در حزب محافظه کار انگلیس
- * کاهش اقبال عمومی مردم به دو حزب سنتی محافظه کار و کارگر
- * موفقیت غیرمنتظره «حزب برگزیت» در انتخابات پارلمان اروپا
- * افزایش احتمال انتخابات زودهنگام پارلمانی در انگلیس
- * برگزاری همه پرسی مجدد برگزیت به عنوان آخرین راه حل بحران سیاسی موجود در انگلیس

مقدمه

رای مثبت شهروندان بریتانیایی به خروج انگلیس از اتحادیه اروپا دولت مستقر در لندن را با دو چالش مهم داخلی و منطقه ای روبرو کرده است. در سطح داخلی پس از گذشت بیش از دو سال هنوز دو حزب سنتی محافظه کار و کارگر نتوانسته اند درباره سازوکاری برای خروج به توافق برسند و در سطح منطقه ای، برگزیت سخت (بدون توافق) می تواند تبعات سیاسی و اقتصادی متعددی هم برای انگلیس و هم برای اتحادیه اروپا داشته باشد. با این حال ولی واقعیت این است که دو حزب کارگر و محافظه کار نمی توانند بر سر دستیابی به توافقی برای خروج به توافق برسند و در نهایت شش هفته گفت و گو، درست یک هفته پیش از برگزاری انتخابات پارلمان اروپا بدون رسیدن به نتیجه ای متوقف شد. مساله ای که «ترزا می» نخست وزیر انگلیس را مجبور به کناره گیری کرد. خانم می در مقابل دفتر نخست وزیری بیانیه ای را خواند و گفت: "اکنون برای من روشن شده که منافع بریتانیا با یک نخست وزیر تازه بهتر تامین می شود. من امروز اعلام می کنم که جمعه هفتم ژوئن (17 خرداد) از رهبری حزب محافظه کار استعفا می دهم. من با

ریاست حزب به توافق رسیده ام که روند انتخاب رهبر جدید از هفته آینده آغاز شود." (بی بی سی، 2019/5/24)

استعفای خانم می درست فردای رای گیری انتخابات پارلمان اروپا صورت گرفت. انتخاباتی که نتیجه آن آئینه تمای نمای بحران سیاسی در انگلیس است. آن چه انتخابات پارلمان اروپا نشان داد این واقعیت است که بین مردم انگلیس هم مانند نمایندگان مجلس این کشور بر سر آینده چگونگی آینده رابطه با اتحادیه اروپا اختلاف دارند. سیاستمداران انگلیسی در بحران سیاسی عمیقی گیر افتاده اند که هر راهی برای خروج از آن انتخاب کند، بیش از نیمی از مردم کشورشان ناراضی خواهند بود. مساله ای که سیاستمداران

با آگاهی از آن تصمیم‌گیری را به تعویق انداخته‌اند و ممکن است در نهایت مسئولیت انتخاب با برگزاری رفراندومی دیگر به مردم واگذار شود.

رقابت برای جانشینی

به دنبال استعفای ترزا می نخست وزیر بریتانیا، رقابت بر سر جانشینی او در میان نامزدان احتمالی آغاز شده است. شاید بیشترین بخت را «بوریس جانسون» داشته باشد. وزیر خارجه سابق ترزا می و حامی برکسیت اعلام کرده است که در رقابت برای ورود به خانه شماره ۱۰ «داونینگ استریت» شرکت خواهد. فردی که گمان می رود شانس زیادی برای تصاحب این پست دارد و شاید گره بحران سیاسی موجود در انگلیس به دست او باز شود.

۱- بوریس جانسون

بوریس جانسونی ۵۴ ساله چهره رسمی و شناخته شده کارزار خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا است که در ماه ژوئیه سال گذشته در پی انتقاد از مواضع ترزا می در مذاکرات برکسیت، از سمت وزیر خارجه استعفا کرد. او نخستین کسی است که اعلام کرده است که وارد رقابت برای جانشینی ترزا می می شود. او محبوبیت زیادی در میان هواداران حزب محافظه کار بریتانیا دارد و خواستار بازگشت حزب محافظه کار به ارزشهای سنتی حزب چون مالیات پایین و برقرار نظم است.

۲- دومینیک راب

دومین فردی است که احتمال دارد بتواند رهبری حزب محافظه کار بریتانیا را بدست بگیرد و بعنوان جانشین ترزا می انتخاب شود. راب تا زمان استعفایش در نوامبر ۲۰۱۸ بعنوان وزیر برگزیت در کابینه ترزا می انجام وظیفه می کرد. عدم توافق راب با مواضع کابینه می در ارتباط با برکسیت باعث شد که استعفا دهد. او معتقد است سناریوی برگزیت بدون توافق با اتحادیه اروپا گزینه مطلوب او نیست اما خروج از اتحادیه اروپا بهتر از تمدید برگزیت است.

۳- جرمی هانت

بعد از دومینیک راب، شانس سوم پست نخست وزیری بریتانیا است. او در حال حاضر وزیر خارجه بریتانیا است و راسماً خود را نامزد جانشینی ترزا می کرده است. او در همه پرسه خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۶ حامی کارزار باقی ماندن بریتانیا در اتحادیه اروپا بود.

4- مانکا گمه:

هم اکنون وزیر محیط زیست و کشاورزی بریتانیاست و از دیگر نامزدهای پست نخست وزیری است. او از جمله رهبران بلند پایه حزب محافظه کار است که در همه پرسی خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا جانب خروج از اتحادیه اروپا را گرفت. او هشدار داده است که خروج از اتحادیه اروپا بدون توافق، پیغامی نیست که هدف کارزار خروج از اتحادیه اروپا در همه پرسی سال ۲۰۱۶ بوده باشد.

5- بن مه، دانت:

هم اکنون وزیر دفاع بریتانیاست که از حامیان برگزیت به شمار می رود و نخستین زنی است که بعنوان وزیر دفاع بریتانیا انتخاب شده است.

6- مانته هانکه ک:

اکنون وزیر بهداشت بریتانیاست. او در هفته های گذشته از مواضع ترزا می برای گفتگو با جرمی کوربین رهبر حزب کارگر بریتانیا با هدف یافتن راهی برای پایان دادن به برکسیت، حمایت کرده بود.

7- ساجد، حامد:

در حال حاضر وزیر کشور بریتانیاست. او در جریان همه پرسی خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا از کارزار باقی ماندن بریتانیا در اتحادیه اروپا دفاع کرده بود. با این حال بعد از برنده شدن کارزار خروج، گفت که به گزینه برگزیت نرم چندان خوشبین نیست و تجارت آزاد بخش مهمی از فلسفه اتحادیه اروپاست و رای دهندگان در فراندوم برگزیت با رای خود دستورالعمل صریحی برای ما صادر کرده اند.

8- مه، استوارت:

وزیر توسعه و همکاری های بین المللی از دیگر نامزدان پست نخست وزیری است. وی به دنبال همه پرسی خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا گفته بود که بریتانیا باید در ارتباط با مواضعش برای خروج از اتحادیه اروپا پراورژی و خوشبین باشد.

وزیر پیشین محیط زیست دولت ترزا می بود. او که در آخرین رقابت‌ها بر سر پست ریاست حزب محافظه کار بریتانیا از ترزا می شکست خورده بود گفته است که بار دیگر وارد این رقابت می شود. او از حامیان خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا است.

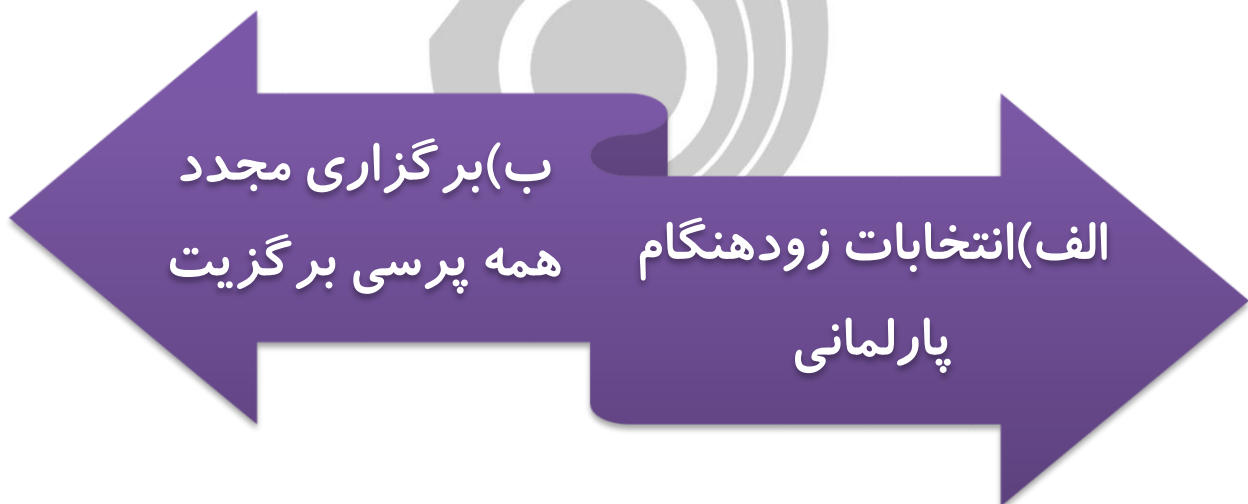
او شانس کمی در میان دیگر کاندیداها دارد. گفته می شود که او می تواند بعنوان نخست وزیر موقت نقش ایفا کند و قدم های بعدی برگزیت را پیش ببرد و بعد از پایان برگزیت جای خود را به فردی دیگر بدهد.

(یورو نیوز، 24/5/2019)

انتخابات زودهنگام پارلمانی یا همه پرسی مجدد

با توجه به ناتوانی ساختار سیاسی انگلیس در دستیابی به اجماع برای خروج از اتحادیه اروپا به نظر می رسد دو راه حل برای خروج از این بحران وجود دارد.

«جرمی کوربین»، رهبر حزب کارگر انگلیس از برگزاری انتخابات پیش از موعد حمایت می کند. وی می گوید: ترجیح ما انتخاباتی پارلمانی است که پس از آن بتوانیم با اروپا درباره روابط آینده‌مان مذاکره کنیم. البته اگر اعضای حزب خواهان انجام همه‌پرسی باشند، رهبری حزب به نظر آنان احترام خواهد گذاشت. باید توجه داشت شخص کوربین به اتحادیه اروپا با دیده تردید

می‌نگرد. او در سال ۱۹۷۵ مخالفتش را با ورود بریتانیا به اتحادیه اروپا اعلام کرده بود. کوربین تا کنون با فراندوم دوم درباره برگزیت مخالفت کرده، اما در این میان، به‌ویژه از وقتی که اتحادیه اروپا طرح‌های ترزا می برای برگزیت را نپذیرفته، جو تغییر کرده است. بیشتر نمایندگان حزب کارگر و نیز بسیاری از جوانان حامی این حزب طرفدار ماندن بریتانیا در اتحادیه اروپا هستند. اما در برابر، بسیاری از رأی‌دهندگان به این حزب خواستار برگزیت هستند. کوربین گفت که او در زمان فراندوم سال ۲۰۱۶ خواستار "ماندن و انجام اصلاحات در اتحادیه اروپا" بوده است. (دویچه وله، 23/9/2018)

حالا با استعفای می شرایط برای تغییر آماده شده است. جرمی کوربین در واکنش به استعفای ترزا می گوید: رهبر آینده حزب محافظه کار که پس از ترزا می به نخست وزیری خواهد رسید باید بلافاصله انتخابات زودهنگام برگزار کند تا رای دهندگان بریتانیایی بتوانند دولت آینده را انتخاب کنند. جرمی کوربین همچنین در بیانیه‌ای تصریح کرد: هر کسی که به عنوان رهبر آینده حزب محافظه کار انتخاب می‌شود باید از طریق برگزاری انتخابات زودهنگام به مردم اجازه دهد که در مورد آینده کشور تصمیم بگیرند. کوربین در مورد استعفای ترزا می نیز اظهار داشت: وی اکنون واقعیتی را که همه مردم از ماه‌ها قبل می‌دانستند، پذیرفته است؛ اینکه نه او و نه حزب از هم گسیخته و ناهماهنگش دیگر قادر به اداره کشور نیستند. (خبرگزاری تسنیم، 1398/3/3)

کوربین امیدوار است ارایه درخواست انتخابات زودرس پارلمانی، سبب ایجاد همبستگی و انضباط مجدد در حزب کارگر که دچار انشقاق و دو دستگی است، شود. انتخابات عمومی آینده انگلیس قرار است در سال 2020 میلادی برگزار شود و ترزا می قبلاً با مخالفت با طرفداران برگزاری انتخابات زودهنگام پارلمانی تصریح کرده بود که تا آن تاریخ انتخابات دیگری در این کشور برگزار نخواهد شد. پیشنهاد کوربین برای برگزاری انتخابات زودهنگام پارلمانی که از هم اکنون با مخالفت جناح مخالف جرمی کوربین در حزب کارگر مواجه شده، ممکن است تا جایگاه حامیان کوربین را در رأس هرم این حزب تقویت کند با این حال این خطر را نیز دارد که آراء حزب کارگر با ریزش نیز مواجه شود و حزب افراطی برگزیت که در انتخابات پارلمان اروپا خوش درخشیده است با ائتلاف با حزب محافظه کار میدان دار اصلی سیاست ورزی در انگلیس شود.

موفقیت راست افراطی انگلیس در انتخابات پارلمان اروپا

نتیجه کلی انتخابات پارلمان اروپا در کل بریتانیا عجیب و گیج‌کننده است و باعث شده "همه" احزاب سیاسی با استناد به آن بگویند حق با آن‌هاست. در این انتخابات «حزب برگزیت» به رهبری «نایجل فراژ» با کسب تقریباً ۳۲ درصد آرا اول شد. این دستاوردی بزرگ و بی‌سابقه است؛ مخصوصاً برای حزبی که همین شش هفته پیش رسماً اعلام موجودیت کرد و بیش از هر چیز محبوبیت و جاذبه منحصر به فرد آقای فراژ را نشان می‌دهد. حزب برگزیت همان‌گونه که از نامش برمی‌آید، طرفدار خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا، و مخصوصاً خروج بدون توافقنامه است. طرفداران «خروج بی‌توافق» با استناد به اول شدن این حزب در انتخابات، می‌گویند که بریتانیا باید چنین راهی را در پیش بگیرد. دیدگاهی که مخصوصاً بین طرفداران خروج بی‌توافق در حزب حاکم محافظه کار رایج است. آن‌ها می‌گویند رهبر بعدی این حزب - که با کناره‌گیری ترزا می، فرآیند انتخابش در هفته‌های

آینده شروع می‌شود - باید سیاست «خروج بی‌توافق» از اتحادیه اروپا را در پیش بگیرد تا رأی‌دهندگان حزب برگزیت را جذب کند. در دور قبلی انتخابات پارلمان اروپا در سال ۲۰۱۴ هم حزب «یوکیپ» به رهبری آقای فراژ با کسب ۲۷ درصد اول شده بود. یوکیپ در این دوره تنها سه درصد آرا را به دست آورد و احتمالاً بخش اعظم رأی‌دهندگان این بار به حزب برگزیت کوچ کرده‌اند. در مقابل احزاب لیبرال‌دمکرات، سبز، تغییر بریتانیا و دو حزب ملی‌گرای اسکاتلند و ولز - که همه با برگزیت مخالفند - روی هم ۴۰ درصد آرا را به دست آوردند. **مخالفان برگزیت با استناد به این محاسبه می‌گویند. بریتانیایی‌ها به برگزاری همه‌پرسی دوم و ماندن در اتحادیه اروپا رأی دادند.** دیدگاهی که مخصوصاً در حزب کارگر تنش ایجاد کرده و باعث شده بعضی از اعضا و حتی سران این حزب بگویند که موضع مبهم آن در این باره باعث ریزش آرای آن و کوچ رأی‌دهندگان به احزابی شده که صریحاً با برگزیت مخالفند. بعضی هم با استناد به ریزش آرای دو حزب کارگر و محافظه‌کار - که روی هم بیش از ۸۵ درصد کرسی‌های مجلس بریتانیا را در دست دارند - می‌گویند این انتخابات نشان‌دهنده لزوم خروج از اتحادیه اروپا با یک توافقنامه است. توافقی که باعث می‌شود بریتانیا پس از خروج از اتحادیه اروپا، کم و بیش قوانین و مقرراتش، مدل اقتصادی‌اش و سیاست تجاری‌اش با این اتحادیه هماهنگ بماند. ترزا می نخست‌وزیر بریتانیا گفته این نتایج اهمیت رسیدن به یک توافق را نشان می‌دهد و ابراز امیدواری کرده که باعث تمرکز نمایندگان مجلس بر روی این هدف شود. (بی بی سی، 2019/5/27)

نتیجه‌گیری

پس از یک سال و نیم مذاکره در نوامبر ۲۰۱۸ دولت بریتانیا و اتحادیه اروپا بر سر یک متن ۵۸۵ صفحه‌ای برای خروج به توافق رسیدند. «دونالد توسک»، رئیس شورای اتحادیه اروپا، روز یکشنبه چهارم آذر (۲۵ نوامبر) در همایش عالی کشورهای عضو اتحادیه اروپا در بروکسل خبر تصویب قرارداد خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا را از سوی اعضای این اتحادیه اعلام کرد ولی دولت انگلیس نتوانست این توافق را در پارلمان این کشور به تصویب برساند. مساله‌ای که موجب ناخشنودی نخست‌وزیر انگلیس شد و ترزا می تأکید کرد این قرارداد بهترین نتیجه‌ای بود که می‌شد از مذاکره با اتحادیه اروپا بدست آورد. به هر حال پس از آنکه مذاکرات دو حزب محافظه‌کار و کارگر برای پیدا کردن راهی برای خروج از بن بست ایجاد شده در خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا (برگزیت) بدون دستیابی به نتیجه پایان یافت شمارش معکوس برای کناره‌گیری ترزا می از قدرت آغاز شد و شکست در مذاکرات دو حزب اصلی انگلیس نشان داد تغییر در سپهر سیاسی انگلیس اجتناب‌ناپذیر است.

یکی از عمده‌نگرانی‌های احزاب اصلی بریتانیا کاهش آراء آنها در عرصه عمومی است. عملکرد احزاب سنتی کارگر و محافظه‌کار در سالهای گذشته خصوصاً پس از بحران برگزیت سبب شد تا رأی‌دهندگان به احزاب دیگری توجه کنند. بطورمثال در هفته‌های اخیر شاهد بازگشت «نایجل فراژ» به عنوان یکی از بزرگ‌ترین مدافعان «خروج سخت» در سپهر سیاسی بریتانیا و ایجاد حزب «برگزیت» توسط او بودیم. حزبی که در کوتاه‌ترین زمان ممکن به موفقیتی بزرگ دست یافت. موفقیتی که آشکارا ناشی از سرخوردگی هواداران حزب محافظه‌کار از رهبران‌شان می‌باشد. حزب کارگر نیز شرایط خوبی را سپری نمی‌کند و عامل اصلی ریزش

آراء این حزب، موضع کمتر همراهانه کادر رهبری این حزب با حامیان پر تعداد برگزاری همه پرسی دوم برگزیت در حزب کارگر است.

رهبر حزب کارگر ترجیح می دهد در شرایط فعلی از برگزاری انتخابات زودهنگام پارلمانی حمایت کند اما اکثر اعضای حزب کارگر از برگزاری یک همه پرسی دوم برای لغو برگزیت حمایت می کنند. موضعی که باعث شده تام واتسون قائم مقام آقای کوربین با انتشار مقاله‌ای در هفته نامه آبرور بگوید حزبش نمی تواند در مهم ترین چالش پیش روی بریتانیا بی طرف بماند. آقای واتسون معتقد است راه غلبه بر نایجل فاراژ و حزب برگزیت، حمایت رسمی از برگزاری یک همه پرسی دوم است. آقای فاراژ هم در پاسخ گفته برگزاری یک فراندوم دیگر، توهینی به پنج میلیون نفر از رأی دهندگان حزب کارگر است که به برگزیت رأی دادند. ابهام در موضع حزب کارگر این فرصت را برای احزاب کوچک تر طرفدار ماندن نظیر سبزها، لیبرال دمکرات‌ها، حزب ملی اسکاتلند و حزب تغییر بریتانیا

ایجاد کرده که رأی دهندگان مخالف برگزیت را جذب کنند. (بی بی سی، 21/4/2019)

در پایان باید گفت اگر دولتمردان انگلیسی نتوانند به توافقی برای برگزیت دست پیدا کنند این کشور بدون هیچ توافقی درباره خروج ۱۲ آوریل ۲۰۱۹ از اتحادیه اروپا خارج می شود و برگزیت سخت روی می دهد. اگر مجلس بریتانیا توافقنامه خروج فعلی را تصویب کند طبیعتاً برگزیت طبق آن انجام می شود. اگر پارلمان به توافقی فعلی اصلاحیه بزند، اصلاح این توافقنامه باید به تأیید سران ۲۷ کشور عضو اتحادیه اروپا برسد. راه حل دیگر ماندن در اتحادیه اروپاست. طبق حکم دیوان دادگستری اروپا، انگلیس می تواند پیش از موعد خروج، منصرف شده و درخواستش را به صورت یک جانبه پس بگیرد. البته تنها شرط تحقق این مساله فرایند دموکراتیک این انصراف از خروج است به این معنا که ماندن انگلیس باید یا در پارلمان به تصویب برسد و یا شهروندان بریتانیایی در یک همه پرسی دیگر به خروج از اتحادیه اروپا رای منفی بدهند.